

Suomen Rauhanurvaajaliitto ry

Döbelninkatu 2, 00260 HELSINKI

www.rauhanturvaajaliitto.fi

LAUSUNTO

1.3.2020

Eduskunnan puolustusvaliokunta
PuV@eduskunta.fi

Asiantuntijapyyntö 19.02.2020, UTP 1/2020 vp Valtioneuvoston selvitys

**Vaikuttavuusarvio Suomen osallistumisesta irlantilais-suomalaiseen pataljoonaan
YK:n UNIFIL-operaatiossa vuosina 2012–2018**

1. Lausunnon antaja

Suomen Rauhanurvaajaliitto ry (jäljempänä: SRTL) on sotilaalliseen ja siviilikriisinhallintaan osallistuneiden suomalaisten henkilöiden etujärjestö, joka pitää huolta jäsenistään ja heidän läheisistään ennen operaatioita, operaatioiden aikana sekä niiden jälkeen. Rauhanurvaajaliitto osallistuu kokonaisturvallisuuden tukemiseen sekä tekee puoluepoliittisesti ja ideologisesti sitoutumatonta rauhantyötä ja välittää sitä koskevaa luotettavaa tietoa sekä edustaa maamme kaikkia veteraaneja Maailman Veteraanijärjestössä. Suomalaisia on vuodesta 1956 osallistunut eri rauhanturvaamis- ja kriisinhallintaoperaatioihin lähes 50 000 henkilöä. Kaikki nämä henkilöt ovat olleet toteuttamassa Suomen virallista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa sekä sotilaallisella puolella nykyisin myös puolustuspolitiikkaa ja yhtä neljästä Puolustusvoimien päätehtävistä eli osallistumista kansainväliseen sotilaalliseen kriisinhallintaan.

SRTL kiittää mahdollisuudesta antaa lausuntonsa Valtioneuvoston selvityksestä ja pyydettyä lausuntonaan toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

2. Lausunto Valtioneuvoston selvityksestä

Suomi on osallistunut Unifil-operaatiossa irlantilais-suomalais-irlantilaiseen pataljoonaan toukokuusta 2012 vuoden 2018 loppuun, jonka lisäksi 1. huhtikuuta 2017 alkaen yhdellä yksiköllä samassa operaatiossa toimivaan Unifil-operaation komentajan ranskalaiseen reservipataljoonaan. Irlantilais-suomalais-irlantilaisessa pataljoonassa johtovastuu oli aluksi irlantilaisilla marraskuuhun 2013 asti ja siitä marraskuun loppuun 2016 suomalaisilla, jonka jälkeen johtovastuu luovutettiin takaisin irlantilaisille aina 31.12.2018 asti, jolloin Suomi irtautui yhteistyöstä ja keskittyi komentajan reservipataljoonaan. Vahvuus vaihteli noin 170 rauhanturvaajasta kansallisen päätöksen mukaisesti korkeintaan 350 rauhanturvaajaan. Vertailtaessa Unifil-operaatioon osallistumista eräisiin muihin operaatioihin voidaan positiivisena asiana nähdä johtovastuun vuorottelu irlantilaisten kanssa. Mikäli Suomi ei olisi ottanut johtovastuuta, voitaisiin sanoa monia tärkeitä kokemuksia sekä johtopaikkoja operaation johtoesikunnissa menetetyn.

Tarkastelujaksolla toimintaympäristöön Lähi-idässä vaikuttivat laajemminkin ns. Arabikevät ja sen seuraukset. Erityisesti Syyrian sodalla ja Hizbollahin joukkojen osallistumisella sotaan Syyrian maaperällä oli vaikutusta alueen vakauteen. Myös sodan aiheuttama merkittävä pakolais-tulva vaikutti ja vaikuttaa edelleen alueen olosuhteisiin. Libanoniin on tullut Syyriasta arviolta 1,5 – 2 miljoonaa pakolaista, pieni osa niistä suomalaisten vastuualueelle. Etelä-Libanonissa toimivia Libanonin asevoimien joukkoja keskitettiin merkittävässä määrin maan pohjois- ja itäosiin torjumaan maan vakautta uhkaavia tekijöitä, joka vähensi perinteistä Unifilin joukkojen

(suomalaiset ml.) ja Libanonin asevoimien yhteistyötä. Vuoden 2018 virallisessa retoriikassa todettiin myös Libanonin hallituksen pelkäävän erityisesti sitä, että mikäli Syyrian pakolaiset jäävät maahan, he muuttaisivat Libanonin herkkää väestöryhmien tasapainoa. Libanonin hallinto perustuu eri väestö- ja uskontoryhmien kesken sovittuun vallanjakoon. Edellä mainitut asiakokonaisuudet ovat luoneet suomalaisten toimialueelle uudenlaisen toimintaympäristön ja osin jännittyneen ilmapiirin, joka on vaikuttanut joukkojen toimintaan sekä henkilöstön vireystilaan ja valmiuteen. Valmiuden osalta vaikutuksen voidaan katsoa olleen positiivisen ja tehostaneen toimintatapoja sekä suhtautumista omasuojaan.

Osallistumisellaan Unifil-operaatioon Suomi on osoittanut kantavansa kansainvälisen vastuunsa erityisen riskialttiiden alueiden vakauttamisessa ja sen voidaan katsoa vaikuttaneen positiivisesti niin Euroopan kuin Suomenkin turvallisuustilanteeseen. Suomen Rauhanturvajaliitto ei ota kantaa poliittiseen päätöksentekoon operaatioihin osallistumisen osalta, mutta tuo omana kantanaan esiin, että tarvittaessa liiton jäsenistöstä löytyy myös valmiuksia osallistua vaativampiinkin operaatioihin tilanteen niin vaatiessa. Tällä katsotaan olevan merkitystä kansallisten turvallisuustekijöiden huomioonottamisessa maailmanlaajuisesti. Mikään konflikti ei ole vaaraton ja operaatioihin osallistuvat ovat tiedostaneet mahdollisuuden myös tappioihin toteuttaessaan Suomen virallista ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Parantamisen varaa Suomen osallistumisessa kriisinhallintatehtäviin on erityisesti kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan tekijöiden ja toimintojen koordinoinnissa. Tämä on välttämätöntä kriisien taustalla olevien moninaisten syiden ratkaisemiseksi. Tehtäessä päätös kriisinhallintajoukon lähettämisestä konfliktialueelle kuten Unifiliin, tulisi myös tutkia mahdollisuudet kytkeä siihen täysimääräisesti ainakin konfliktinesto, diplomatia, siviilikriisinhallinta, kehitysapu sekä kansalaisjärjestöjen ja liike-elämän yhteistoiminta. Suomen tulisi pyrkiä noudattamaan aikanaan laadittua kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan strategiaa, jonka päivittämiselle saattaisi myös olla tilaus. Sotilasjoukolle on myös turvattava riittävät resurssit siviili-sotilasyhteistyön tekemiseen (CIMIC), jolla on selkeästi omasuojaa parantava vaikutus sekä positiivinen vaikutus paikallisen väestön suhtautumisessa sotilasjoukon toimintaan sen lisäksi, että se on lisännyt joukon näkyvyyttä vastuualueella. CIMIC-toiminnan kautta suunnattu rahoitus kohdistuu täysimääräisesti valittuun avustuskohteeseen, ja näin ollen on erittäin kustannustehokas keino vaikuttaa tietyn alueen kehitykseen valittujen rahoituskriteerien täyttämien kohteiden kautta/osalta.

Kokonaisvaltaisuuden lisäksi toiminnan on myös oltava pitkäjänteistä. Operaatioihin valmistautuminen ja varustautuminen vaatii aikaa ja rahaa, jolloin investoinnit moninkertaistuvat lyhyissä operaatioissa. Esimerkiksi Unifil-operaatiossa ollaan nyt mukana kolmatta kertaa. Operaatioiden sisäinen koordinaatio on vaikeaa eri maista, erilaisista kulttuureista ja rakenteellisista lähtökohdista tulevien yksiköiden (palkka-armeija vs. vapaaehtoiset ammattilaiset) kesken. Puhumattakaan sotilaallisen, siviilikriisinhallinnan, humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön toimijoiden välisen koordinaation edistämisestä. Operaatioiden vaativuudesta johtuen yksilön kannalta on toki ymmärrettävää, että oleskelujaksoja kriisialueella halutaan rajoittaa, mutta tulokset jäävät heikoiksi henkilöstön vaihtuessa vain neljän (4) kuukauden välein. Toimintaympäristöön, toimintatapoihin ja muihin toimijoihin perehtymiseen kuluu helposti useita kuukausia, jolloin tavoitteellisen toiminnan aika jää lyhyeksi. Lyhyet alle vuoden rotaatiot myös kuormittavat rekrytointi- ja koulutusorganisaatioita huomattavasti. Näiden lisäksi ns. kriisinhallintareservi kuulu merkittävästi.

Operaatioon osallistumisen kiistattomat edut ovat siitä saatavat kokemukset kotimaan puolustukseen; johtajakokemus, mahdollisuus luoda eri tason johtajille testialusta oppia varmistamaan oman joukon suorituskyky ja sen tarkoituksenmukainen taso pitkäkestoisena suoritukseksi, johtajat joutuvat ottamaan huomioon mahdolliset tappiot lähettäessään joukkoja tehtäviin, suuri määrä reserviläisiä saa kallisarvoista oppia toiminnasta sotilasorganisaatiossa ja

pääosa kertausta sotilaan perustaidoissa mistä saatava osaaminen on käytettävissä SA -joukoissa, henkilöstön toiminta paineen alla haastavissa olosuhteissa, toimintatapojen, tekniikoiden ja välineiden testaaminen sekä mahdollisuus lähettää Unifil-operaation tyyppiseen tehtävään ensikertalaisia hankkimaan kokemusta myöhempiä tehtäviä varten. Samalla varmistettiin tiettyyn rajaan saakka se, että tietoisuus kriisinhallinnasta ja sen merkityksestä konfliktien ratkaisussa lisääntyi osallistujien keskuudessa ja heidän kauttaan osallistujien läheisten keskuudessa, mutta laajemminkin koko yhteiskunnassa. Tällä kyetään varmistamaan jatkossakin riittävä määrä hyvin koulutettuja hakijoita uusiin operaatioihin. Erityisen merkittävänä kotimaan puolustusta tukevana seikkana on mainittava pääosin reserviläisistä muodostetun joukon kyky toimia kriisinhallinnassa yhtä tehokkaasti kuin samassa operaatiossa toimivat ammattiarmeijoiden osastot. Tämän voidaan katsoa olevan paras todiste Suomen uskottavasta puolustuksesta.

Unifil-operaation kaltainen joukkojen operaatio tukee Suomen Kansainvälisen Valmiusjoukon (SKVJ) koulutukseen hakijoiden määrää, koska Suomella on tarjota koulutuksen suorittaneille mahdollisuuden osallistua koulutusta vastaavaan kriisinhallintaoperaatioon. Riittävä hakijamäärä mahdollistaa soveltuvan henkilöstön valinnan vaativaan koulutukseen. Hyvin usein SKVJ-koulutuksen käyneet henkilöt osallistuvat operaatioihin lähes koulutusaikaisissa joukkokokonaisuuksissa (ryhmä, joukkue). Tällä on vahvistava vaikutus joukon koheesioon ja ennen kaikkea suorituskyykyyn.

Saatujen kokemusten perusteella joukkokokonaisuuksien lähettämistä operaatioihin kannattaa suosia. Tätä puoltavat sekä rahallinen ja logistinen panos/tuotos-suhde joukon kokoon suhteutettuna että mahdollisuus saada riittävästi koulutettua reserviä ja henkilökuntaa toteuttamaan melko perinteisiä tehtäviä. Suomen tulee pyrkiä sellaisiin operaatioihin, joissa pystytään vaikuttamaan toimintamalleihin ja edistämään kokonaisvaltaisia kriisinhallintatapoja. Vaativampien pienten operaatioiden ylläpitämisessä on havaittu haasteita erityisesti, jos ne vaativat pitkälle vietyä erikoisosaamista. Lähettämällä joukkokokonaisuuksia operaatioihin voidaan olettaa Suomen saavan myös merkittäviä paikkoja joko operaation johtoesikunnassa kuten tapahtui Unifil-operaatiossa suomalaisten saadessa läntisen sektorin apulaiskomentajan tehtävän tai jopa YK:n päämajan tasolla. Tätä kautta Suomi kykenee vaikuttamaan hallitusohjelman mukaisesti kokoaan suurempaan operaatioiden mandaatteihin, niiden tavoitteisiin sekä toimintatapoihin. YK-operaatioihin osallistumista puoltaa sekä YK:n asema kansainvälisesti hyväksyttynä organisaationa (peruskirjan allekirjoittajina 193 maata) että pääosassa konflikteja myös osapuolten hyväksyntä YK-johtoiselle operaatiolle.

Hyvin vähälle huomiolle ovat jääneet 1) operaation merkitys totuttautumisessa kansainvälisen avun vastaanottamiseen ja erityisesti sen antamiseen, suunnittelu ml. sekä 2) Puolustusvoimien kumppanuussopimusten testaus konfliktialueella. Molemmista oli saatavissa hyödyllisiä kokemuksia kotimaan puolustuksen ja kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Avun antaminen käsitti aiemmin mainitun suunnittelun lisäksi Puolustusvoimien Logistiikkalaitoksen antaman tuen joukolle kuljetuksineen sekä johtajien perehdyttämisen kyseisiin tehtäviin. Samoja tehtäviä toteutetaan mm. joukkojen keskittämisessä kansainvälisiin harjoituksiin sekä tarvittaessa joukkojen keskittämiseen muille operaatioalueille tai niiden vastaanottamisessa Suomen alueelle harjoituksiin tai sotilaallisissa kriisissä. Kumppanuussopimusta toteutettiin varsin laajamittaisesti esim. ajoneuvohuollon sekä muiden pienempien materiaalityhmien huollon osalta. Operaatio osoitti käytännössä kumppanin kyvyn toteuttaa tukitehtävät suhteellisen rajallisin resurssein erittäin vaativissa olosuhteissa. Samalla on saatu tärkeää kokemusta kansainvälisessä toiminnassa niin irlantilaisten kuin virolaistenkin kanssa.

Missioissa arvostetaan myös sitä, että useista muista maista poiketen suomalaiset osallistuvat operaation mandaatin täysimääräiseen toimeenpanoon. Tällöin operaation johto sekä YK:n päämaja voivat täysimääräisesti laskea joukon toteuttava sille käsketyt tehtävät. Suomalaisia

kriisinhallinnan toimijoita, niin siviilejä kuin sotilaita, arvostetaan maailmalla. Lähtijöillä on hyvä pohjakoulutus ja usein myös muuta teknistä osaamista sotilaallisen koulutuksen ohella. Vapaaehtoisina he ovat motivoituneita, tehtäviinsä oikein koulutettuja sekä hyvin valmistautuneita ja varustautuneita. He pystyvät kouluttamaan muita operaatioihin osallistuvia sekä antamaan tukea paikalliselle väestölle. Kansainvälisten joukkojen koulutuksen lisääminen Suomessa ja Pohjoismaissa olisi riskitön ja vaikuttava tapa laajentaa kriisinhallinnan osallistumista. Oman koulutusjärjestelmän avaamisen ohella koulutuspalvelujen markkinointia muihin joukkoihin lähettävien maihin tulisi edistää.

Kaiken kaikkiaan Suomella on Unifil-operaatiosta pitkä kokemus ja hyvä aluetuntemus. Monikansallinen yhteistyö Libanonin maaperällä on hyvä alusta testata ja kehittää kansallista suorituskykyä, varsinkin kun se tapahtuu eurooppalaisessa kehyksessä (Irlanti, Ranska). Laajemmassa merkityksessä näillä joukkomääräisesti pienemmilläkin yhteistyömuodoilla on tärkeä asema, kun jatkuvasti nostetaan esille kehitystarpeet eurooppalaisesta turvallisuuskehityksestä, yhteistoiminnasta ja puolustusajattelusta. Unifiliä ajatellen painottuu kokonaisvaltaisen kriisinhallinnan strategian kannalta toimintojen laajuus ja monimuotoisuus. Niistä saadaan kansallisesti hyvää kokemusta ja hyödynnettävää historia-tietoa.

YK-operaatioiden tavoitteena on edelleen konfliktien ennaltaehkäisy, niiden hallinta sekä rauhanturvaaminen ja -rakentaminen. Suomalaisille vapaaehtoisuuteen pohjaaville joukoille tämä toiminta on luontevampaa kuin rauhaan pakottaminen. Osallistumiselle asetetut tavoitteet määrittelevät kohteen ja laajuuden. Ensikertalaisten kouluttaminen rauhanturvatehtäviin ja kansainväliseen yhteistyöhön tapahtuu parhaiten osana isompaa suomalaista yksikköä Unifilin kaltaisissa mittavissa operaatioissa kohtuullisen rauhallisissa olosuhteissa. Teknisen osaamisen kehittäminen saattaa edellyttää täysin toisenlaista panostusta ja toimintaympäristöä.

Tällä hetkellä suurimpia joukkojen luovuttajia ovat Etiopia (6639), Bangladesh (6413) ja Rwanda (6292). YK maksaa lähettävälle maalle materiaalitukien lisäksi 1328 USD korvausta jokaista rauhanturvaajaa kohti. Näistä maista lähtevien joukkojen koulutus, palkkaus ja motivaatio ei ole länsimaisella tasolla. Monet lähettävistä maista ovat ns. nettosaajia, koska valtiot maksavat rauhanturvaajilleen vain murto-osan YK:lta tulevasta korvauksista. Rauhanturvaoperaatioiden tavoitteiden saavuttamiseksi sekä uskottavuuden ja laadun ylläpitämiseksi olisi välttämätöntä, että operaatioihin osallistuisi riittävästi myös paremmin koulutettua ja mahdollisesti motivoituneempaa henkilöstöä, kuten on tapahtunut Unifil-operaatiossa. Yksittäisten asiantuntijoiden panostuksella YK:n päämajassa, maakohtaisesti ja eri operaatioiden esikunnissa voidaan saavuttaa huomattavasti laaja-alaisempaa vaikuttavuutta sekä muuta ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa tukevaa näkyvyyttä. Osallistumisella, haastavampiin ja todennäköisesti riskialttiimpiin operaatioihin olisi todennäköisesti suurempi merkitys esimerkiksi turvallisuusneuvoston jäsenyyden kaltaisille poliittisille tavoitteille.

3. Lopuksi

Suomen Rauhanturvaajaliiton näkemyksen mukaan osallistumisella Unifil operaatioon vuosina 2012-2018 saavutettiin merkittäviä tuloksia kansainvälisesti sekä osaamista kotimaan tehtäviin. Tämänkaltaista osallistumista tarvitaan myös jatkossa.

Suomen Rauhanturvaajaliitto ry puolesta

 Mauri Koskela
 Puheenjohtaja

2/MKo/MKo